

HAO KORTET
Kultur & opplevelser
til barn og foreldre i 2014

KL 18

MMERKONSERT
egs fødselsdag
sk kormusikk

virkende:
ungholen, baryton
tchev, klaver
lias Holck
ar Domkor
åge, dirigent

HA-kort og studenter: 150,-
16 år gratis.
håndssalg med plassreservasjon
apotek, Maxi

opplevelser

Språk: Det er høy språkkompetanse i Norge, og det er denne virkeligheten jeg prøver å «framsnakke», skriver Jens Haugan.

Framsnakking av språk

MENINGER

Jens Haugan

Bjørn Kristen Ørbæk viser 31. mai til mine «jevnlige utredninger om nynorskens fortrefelighet» og lurer på hvor mange «etniske nordmenn som leser og forstår» dem. Ørbæk hører nok til dem som ikke forstår hva jeg skriver om.

■ Det er en interessant personlig og retorisk forskjell mellom Ørbæk og meg. Ørbæk skriver i avisa ut fra et fiendebilde. Han har lagt nynorsken (og meg) for hat og prøver mer eller mindre fortvilt å finne argument som han tror «folk flest» vil være enige i. Selv om jeg i mange år har påvist både faktiske feil og logiske feil i innleggene til Ørbæk, har de samme innleggene kommet igjen og igjen med små variasjoner.

■ Ørbæk sin «misjon» er å overbevise «folk flest» om at nynorsken bør fjernes som offisielt skriftspråk og opplæringsmål. Gjennom åra har han brukt ulike retoriske tilnæringsmåter. Det har vært alt fra personlige perspektiv (jeg er tysklærer, men jeg skjønner ikke Derrick med ny-

norske undertekster), harselering (alle må jo skjønne at nynorsk er et latterlig språk), mistenkeliggjøring (det er Noregs Mållag som står bak all styggedom i det norske samfunnet), økonomiske perspektiv (det er for dyrt å ha to skriftspråk), læringsperspektiv (hjernen har ikke plass til flere varianter av norsk), skoletapere (elever som må lære nynorsk som sidemål, gjør det dårligere i hovedmålet og går glipp av viktigere ting) til integreringsproblemer (de «stakkars» minoritetsspråklige kan ikke bli en del av det norske samfunnet så lenge de også må lese nynorsk).

■ Det siste «argumentet» har Ørbæk holdt fast ved i lengre tid nå. Det er mest sannsynlig fordi det kan være vanskeligere å angripe argumentene til noen som tilsynelatende mener det godt på vegne av andre. Det er en kjent retorisk teknikk. Det Ørbæk ikke skjønner, er at de fleste minoritetsspråklige neppe liker å se begrepet «etniske nordmenn» i samme tekstavsnitt som «nye landsmenn». Ørbæk sitt retoriske univers (unnskyld min garpegenitiv) er bygd opp av motsetninger og vi («folk flest») mot de andre. Det handler da også om at man bare kan ha ett skriftspråk, og at andre løsninger må bekjempes med alle midler.

■ Mitt univers – og, ja, også min

språklige virkelighet – er ikke slik. De som virkelig har lest det jeg har skrevet om i alle år, vil ha fått med seg at jeg svært sjelden eller aldri skriver om nynorskens fortrefelighet. Jeg velger riktignok vanligvis å skrive på nynorsk, men jeg skriver stort sett om veldig mange ulike språklige tema. Jeg har også brukt mye energi på å argumentere for språklig mangfold og språklig toleranse (bør jeg forklare ordet «toleranse»?).

■ Mens Ørbæk konsentrerer seg om nedsnakking av nynorsk og nynorskinger og eventuelt ikke-etniske nordmenn som drister seg til å ha meninger om norsk språk, har jeg prøvd å vise «fortrefeligheten» ved den norske språksituasjonen, der man har to sidestilte skriftspråk og hundrevis av dialekter. I tillegg forstår de fleste dansk og svensk, og som regel har man også engelsk som «sidemål» pluss eventuelle andre språk. Det er generelt høy språkkompetanse i Norge, og dette er den språklige virkeligheten som jeg prøver å «framsnakke». Personlig tror jeg at framsnakking er en større motivasjonsfaktor enn nedsnakking.

■ En annen del av virkeligheten er holdninger. Dessverre kan holdninger begrense horisonten til folk, og jeg vil – som jeg har gjort så mange ganger før – framheve at det er kunnskap og læring som må til for utvikle et samfunn. Jo mer man lærer, dess lettere vil man bli integrert i de ulike delene av et samfunn – og da trenger man ikke å skille mellom etnisk og ikke-etnisk. Integrering ligger i hodene til folk, ikke i genene.

” Framsnakking er en større motivasjonsfaktor enn nedsnakking.

JENS HAUGAN